

2009-01-28

Kontaktperson: Anders M. Johansson,
generalsekreterare

Telefon: 08-629 63 75, 070-647 60 95

E-post: anders.m.johansson@civil.se

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar:

Ny inriktning av frivillig beredskapsverksamhet (SOU 2008:101), betänkande av utredningen om frivillig försvarsverksamhet (ert dnr Fö2008/3376/2008)

Sammanfattning

Civilförsvarsförbundet stöder statens ambition, att se över och förändra organisationsstödet till frivilliga försvarsorganisationer. Den till följd av utvecklingen förändrade hot- och riskbilden i samhället motiverar detta.

Civilförsvarsförbundet är däremot kritiskt till flera av Frivilligutredningens mer grundläggande förslag. Förbundet värnar därmed inte dagens förhållningssätt och lösningar från statens sida avseende frivilliga försvarsorganisationer. Förändringar behövs. Därför har Civilförsvarsförbundet utarbetat konkreta förslag till alternativa lösningar, som förbundet menar på ett bättre sätt tillgodoser samhällets behov, än vad Frivilligutredningens förslag gör i dessa delar. Civilförsvarsförbundets förslag redovisas i yttrandet.

Utredningen har en alltför snäv syn på frivilligt engagemang. I stället för att se allmänheten, inklusive de frivilliga, ideella organisationer som bärs upp av medborgarna, som en strategisk förstahandslösning i svåra krislägen, ses de genomgående i Frivilligutredningen som en personalförsörjningsresurs, som ska göra det möjligt för myndigheter att lösa sina uppgifter. Samhället är större än staten. Frivilligutredningens förslag stämmer inte överens med den vision och de principer som är kärnan i den överenskommelse som under år 2008 ingåtts mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området samt Sveriges Kommuner och Landsting. Frivilligutredningen går i detta avseende även stick i stäv med Folkrorelseutredningen från 2007.

Utredningen konstaterar, att frivilliga försvarsorganisationer generellt sett är en kostnadseffektiv lösning för samhället. Ändå vill utredningen, som ett av sina förslag, avskaffa organisationsstödet till frivilliga försvarsorganisationer. Utredningens alternativ är att all ersättning till organisationerna ska vara uppdragsstyrd. Därmed riskerar samhället att få ideella organisationer som är osjälvständiga och tillför samhällsverksamheten mindre värden än vad de annars skulle kunna göra. Civilförsvarsförbundet avstyrker därför förslaget, att statens ekonomiska styrning endast ska ske med uppdrag. Förslaget vittnar om att utredningen saknar insikt om grundläggande mekanismer i idéburen verksamhet, förutom att den ger uttryck för en nedvärderande syn på frivilligorganisationer och deras resurser. Tillsammans med Svenska Blå

Stjärnan och Riksförbundet Sveriges Lottakårer har vi lagt grunden till ett system som bygger på helhetssyn och flexibilitet.

Det är nödvändigt att engagera medborgarna i försvaret och samhällets krisberedskap. Om det finns ett medborgerligt, dvs. civilt, engagemang kommer staten att få tillgång till omfattande resurser och möjligheter. Om medborgarna ställs utanför, och inte tas till vara, blir effekten däremot en större förlust av liv, hälsa, egendom samt miljö jämfört med alternativet, nämligen att medborgarnas involveras i krishantering. Därför behövs det en folkförankring värd namnet!

Civilförsvarsförbundet tillstyrker förslaget, att i en författning inte särskilt reglera vilka organisationer som kan få uppdrag inom området totalförsvaret och krisberedskap, men vi anser att detta bör gälla fullt ut, dvs. ingen organisation bör specifikt anges i förordningen. Civilförsvarsförbundet föreslår att tydliga kriterier anges för vad som måste uppfyllas för att en organisation ska komma ifråga. Utöver de kriterier som utredningen redovisat bör det – i linje med 2006 års krisberedskapsproposition – ställas krav på förmåga att med uthållighet och kvalitet bidra till samhällets förmåga.

Civilförsvarsförbundet accepterar inte det ovanifrån-perspektiv som finns i utredningen. Det stämmer enligt förbundet inte överens med det synsätt som enligt riksdagsbeslutet år 2002 ska genomsyra samhällets krishanteringssystem.

Dessutom: Civilförsvarsförbundet noterar att flera säkerhetsbedömare anser, att hotbilden mot Sverige har förändrats genom Rysslands agerande i Georgien och nu senast genom ”gaskonflikten” med Ukraina och EU. Skulle regeringen vid en samlad bedömning anse, att detta bör beaktas i fortsatta utvecklingen av det militära försvaret, så ställs motsvarande krav på att skydda den svenska civilbefolkningen. Civilförsvarsförbundet är berett att utöka och anpassa sin verksamhet för att bättre motsvara en ändrad säkerhetsbedömning.

Utredningens förslag om den frivilliga försvarsverksamhetens roll i framtiden och hur den ska utvecklas (2.2)

Det är utmärkt och fullkomligt begripligt att regeringen vill skaffa sig ett förhållningssätt till det som idag kallas frivillig försvarsverksamhet. Behovet av att anpassa försvaret och krisberedskapen, som tidigare vilat enbart på det militära hotets grund, är stort. Det är mer aktuella hot och risker som måste vara utgångspunkten – även för befolkningens egna insatser inom detta område.

Utredningen konstaterar att frivilliga försvarsorganisationer generellt sett är en kostnadseffektiv lösning för samhället. Ändå vill utredningen, som ett av sina förslag, avskaffa organisationsstödet till frivilliga försvarsorganisationer. Utredningens alternativ är att all ersättning till organisationerna görs uppdragsstyrd. Därmed riskerar samhället att få ideella organisationer som är osjälvständiga och inte tillför samhällsverksamheten mindre värden än vad de annars skulle kunna göra.

Civilförsvarsförbundet anser att utredningen saknar en väl genomtänkt och nydanande grundsyn för hur medborgarnas egna resurser ska tas tillvara i samhällets försvar och krisberedskap. Utredningen har en alltför snäv syn på frivilligt engagemang inom dessa områden. I stället för att se allmänheten, inklusive de frivilliga, ideella organisationer som bärs upp av medborgarna, som en strategisk förstahandslösning i svåra krislägen, ses de genomgående i Frivilligutredningen som en personalförsörjningsresurs, som ska göra det möjligt för myndigheter att lösa sina uppgifter.

Enligt Civilförsvarsförbundet måste utgångspunkten vara att **alla** tillgängliga resurser – personella och materiella – vid behov ska kunna användas för att skydda och rädda liv, hälsa, egendom och miljö liksom nationen och demokratiska värden. En sådan utgångspunkt ställer krav på ett genomarbetat och väl förankrat förhållningssätt från staten gentemot **alla** aktörer i samhället, vilket saknas i utredningen. Istället ger Frivilligutredningen intryck av att det är medborgarna som är till för myndigheternas behov och inte tvärtom.

Samhället är alltså större än staten. Frivilligutredningens förslag stämmer därför inte överens med den vision och de principer som är kärnan i den överenskommelse som under år 2008 ingåtts mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området samt Sveriges Kommuner och Landsting. Civilförsvarsförbundet menar, att denna även så långt som möjligt ska omfatta ideella organisationer inom försvaret och samhällets krisberedskap. Regeringen har dessutom uttalat, att den avser att vidga detta slag av överenskommelser till att även omfatta andra politikområden.

Civilförsvarsförbundet delar Frivilligutredningens krav på att uppdrag till ideella organisationer, och andra, ska svara mot tydliga behov inom de områden där samhället önskar stöd. Myndigheterna ska i sin planering ha skyldighet att pröva vilka samhällsuppgifter som kan och bör tas om hand av medborgarna och deras egna organisationer. Vårt motiv för detta är att samhället blir starkare och mer robust om medborgarna förbereder sig och också praktiskt ansvarar för bestämda uppgifter i samhällets krisberedskap. Regeringen bör ställa sådana krav på de statliga myndigheterna. Med kommuner och landsting bör regeringen träffa överenskommelser om liknande förhållningssätt.

Civilförsvarsförbundet instämmer i förslaget om att byta benämningen på organisationerna till frivilliga beredskapsorganisationer. Detta kan vara motiverat för att markera ett nytt utvecklingskede. Samtidigt konstaterar vi, att den föreslagna benämningen saknar mycket av den energi som behövs för att tydliggöra ett sådant skede.

Frivilligutredningen anser att frivilliga försvarsorganisationer bör vara beredda att verka både inom samhällets krisberedskap och hemvärnet/de nationella skyddsstyrkorna. Civilförsvarsförbundet avstyrker att detta krav ska gälla för samtliga frivilliga beredskapsorganisationer. Civilförsvarsförbundet vill uppmärksamma regeringen på att uppgifter inom det militära försvaret ofta ställer specifika krav på dem som ska delta. Detta gör att en del intresserade inte medges ett engagemang där. Det gäller exempelvis funktionshindrade och människor med utländskt medborgarskap. Inom samhällsskyddet och beredskapen behöver sådana faktorer inte utgöra hinder för ett engagemang. Det förekommer också att några medvetet väljer att verka inom det civila området just därför att det bygger på andra medel än vapenmakt. Det måste därför vara respektive organisation som väljer vilka uppdrag man vill ta. Detta måste kunna göras utan att det krävs att man även är beredd att verka inom Försvarsmakten.

Civilförsvarsförbundet vill också uppmärksamma regeringen på de nackdelar som finns när man hela tiden strävar efter att integrera Försvarsmaktens och därmed det militära försvarets behov med behovet av civil krisberedskap. Försvarsmaktens uppgift, att med väpnad strid kunna försvara Sverige och delta i internationella fredsfrämjande insatser, ställer mycket bestämda krav på utbildning och utrustning. Detta leder i sin tur leder till högra kostnader, som inte alltid är nödvändiga i samhällets övriga krishantering. Däremot är en utvecklad samverkan mellan Försvarsmakten och civilsamhället nödvändig för att vår krishantering ska vara optimal.

Utredningens förslag om de frivilliga försvarsorganisationernas betydelse för folkförankringen (3.2)

Civilförsvarsförbundet har en annan syn på folkförankring än Frivilligutredningen. Vi vill markera ansvarsfördelningen i samhället och att medborgarnas eget engagemang och delaktighet i krishantering uppfyller de krav man bör ställa på folkförankring.

Människors skydd och säkerhet är en del av välfärden. Erfarenheter visar att ju mer människor vet om det som inträffar, desto bättre klarar de av händelsen, undviker att bli offer. Därmed frigörs samhällsresurser, så att insatserna lättare kan koncentreras på de mest utsatta medborgarna och samhällsfunktionerna.

Värnplikten har ansetts innebära en folkförankring av det militära försvaret. Vad den förankringen egentligen innebär, råder det åtminstone numera uppenbart olika uppfattningar om. Enligt Civilförsvarsförbundet handlar det i grunden om att oberoende av orsaken kunna försvara **hela** samhället och demokratin. Medlen för detta måste givetvis anpassas till situationen.

Det är nödvändigt att engagera medborgarna i försvaret och samhällets krisberedskap. Om det finns ett medborgerligt, dvs. civilt, engagemang kommer staten att få tillgång till omfattande resurser och möjligheter. Om medborgarna ställs utanför, och inte tas till vara, blir effekten däremot en större förlust av liv, hälsa, egendom och miljö jämfört med alternativet.

Civilförsvarsförbundet anser att innebörden av begreppet folkförankring är att medborgarna behöver praktiskt användbar information och kunskap för att

- ❑ förstå hur samhällets säkerhet (inklusive försvar) och krisberedskap i stort är uppbyggd
- ❑ ta ansvar för sin egen säkerhet och krisberedskap
- ❑ bidra till andras och därmed hela samhällets säkerhet och krisberedskap genom ett frivilligt engagemang
- ❑ bidra med egna synpunkter, kunskaper och erfarenheter så att dessa kan tas till vara i samhällets arbete för säkerhet och krisberedskap.

Hur detta förpackas och distribueras har en avgörande betydelse för resultatet. Styrelsens för psykologiskt försvar förslag april 2007 till övergripande inriktning för information till allmänheten om säkerhetspolitik, försvarspolitik, krisberedskap och skydd mot olyckor bör därför genomföras, vilket Civilförsvarsförbundet föreslår.

Utredningens förslag om behovet av frivilligpersonal inom totalförsvaret och krisberedskapen (4.2)

Varken människors tid och engagemang eller skattemedel ska användas för sådant som det inte finns ett tydligt behov av. Civilförsvarsförbundet hänvisar till den uppfattning som närmare redovisats under 2.2.

Riksdag och regering måste tydlig formulera sin syn på ansvars- och rollfördelningen mellan samhällets olika aktörer. Effekten kan annars mycket väl bli en annan än den som riksdag och regering avsåg genom sina beslut. Erfarenhetsmässigt har myndigheter med självklarhet nämligen inte samma uppfattning om hur de ska förhålla sig till medborgarna och frivilligresurser.

Utredningens förslag om den frivilliga försvarsverksamhetens roll i framtiden (5.1)

Utredningens slutsats, att ”frivilliga i många fall är en mycket kostnadseffektiv form för att förstärka resurser i samhället under olika former av påfrestningar”, är ett ytterligare argument till de som Civilförsvarsförbundet redovisat, som grund för en både breddad och fördjupad analys av hur här aktuella samhällsuppgifter bäst bör lösas.

Civilförsvarsförbundet tillstyrker förslaget, att i en författning inte särskilt reglera vilka organisationer som kan få uppdrag inom området totalförsvar och krisberedskap, men anser att det bör gälla fullt ut, dvs. ingen organisation ska specifikt anges i förordningen.

Civilförsvarsförbundet föreslår att tydliga kriterier anges för vad som måste uppfyllas för att en organisation ska komma ifråga. Utöver de kriterier som utredningen redovisat bör det – i linje med 2006 års krisberedskapsproposition – ställas krav på förmåga att med uthållighet och kvalitet bidra till samhällets förmåga. Alla organisationer bör löpande utvärderas och deras roll i krishantering omprövas, förslagsvis vart fjärde år. Lösningen är dynamisk då den innebär att organisationer både kan tillkomma och bortfalla när det gäller finansiellt och annat stöd från staten.

Utredningen konstaterar alltså, att frivilliga försvarsorganisationer generellt sett är en kostnadseffektiv lösning för samhället. Ändå vill utredningen, som ett av sina förbättringsförslag, slopa organisationsstödet till de frivilliga försvarsorganisationerna. Utredningens alternativ är att all ersättning till organisationerna görs uppdragsstyrd.

Civilförsvarsförbundet avstyrker förslaget, att statens ekonomiska styrning endast ska ske med uppdrag. Förslaget vittnar om att utredningen saknar elementär insikt om grundläggande mekanismer i idéburen verksamhet, förutom att det visar på en inskränkt syn på samhället och dess resurser.

Utredningens förslag om att överge organisationsstödet till förmån för en renodlad uppdragsbaserad ersättning reducerar de idéburna rörelser till ett slags konsultorganisationer, som gör vad de blir ombudda att göra och inget mer. Om utredningens förslag genomförs riskerar samhället att få ideella organisationer som blir osjälvständiga och tillför samhällsverksamheten mindre värden än vad de annars kan göra. Något som är en kostnadseffektiv samhällslösning riskerar därmed att förlora själva grunden för denna effektivitet – självständigheten – om den enbart ska styras genom uppdrag som myndigheter beslutar om.

Det en organisation kan tillföra samhället baserat på organisationsstöd låter sig också värderas ur effektivitetssynpunkt genom systematisk uppföljning av organisationernas redovisade verksamhet. Denna är sådan att den inte alltid låter sig beskrivas i siffror, varför det även behövs konkreta, verbala beskringar som ligger till grund för bedömningen av varje organisations samhällsnytta. Frivilligutredningens förslag går stick i stäv med den överenskommelse, som regeringen så sent som den 23 oktober 2008 lade grunden för tillsammans med idéburna organisationer inom det sociala området samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Civilförsvarsförbundet delar den grundsyn som denna överenskommelse bygger på. Vi finner den vision, som överenskommelsen uttrycker, mycket stimulerande för vår egen verksamhetsutveckling och vi har därför anslutit oss till överenskommelsen. Vi har även med tillfredsställelse noterat, att överenskommelsens vision och principer, som vi redovisar här, stöds inte bara av regeringen, utan av **samtliga** partier i riksdagen, vilket förstärker dess värde, eftersom det ger förutsättningar för ett långsiktigt samarbete mellan statsmakten och det frivilliga föreningslivet.

Gemensam vision

Övertygelse om de idéburna organisationernas viktiga roll i samhället – förr, nu och i framtiden.

Ett gemensamt ansvar att aktivt hävda människovärde och tolerans.

De idéburna organisationerna blir hörda och deras verksamheter efterfrågade därför att de tillsammans utgör en stark och dynamisk röst i samhället.

Samhället vill ta tillvara den kraft som finns inom de idéburna organisationerna, som erbjuder många vägar till ett engagemang som är av avgörande värde för samhällsutvecklingen.

Varje idéburna organisation formulerar självständigt sin roll utifrån sitt eget värde och sitt uppdrag i samhället. Organisationerna arbetar självständigt i sin röstbärarroll i samverkan med den offentliga och den privata sektorn. Samhällsrollen innebär att de ska kunna vara kritiskt granskande utan att samverka eller ekonomiskt stöd därmed riskerar att gå förlorat.

Idealiteten utgår från lusten att engagera sig och viljan att förändra.

Gemensamma principer

- Principen om självständighet och oberoende.
- Principen om dialog.
- Principen om kvalitet.
- Principen om långsiktighet.
- Principen om öppenhet och insyn.
- Principen om mångfald.

Principerna innebär att relationen mellan regeringen och de idéburna organisationerna ska präglas av ansvar och ömsesidighet, utgå från bådars förutsättningar och tillvarata bådars perspektiv och kompetens samt präglas av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt. Vidare ska de idéburna organisationerna själva definiera kvaliteten i sin egen verksamhet och att det som erbjuds människor ska kännetecknas av hög kvalitet och tillgänglighet. Dessutom följer av principerna, att de idéburna organisationerna bör ges sådana förutsättningar som möjliggör planering med långsiktighet och hållbar utveckling som grund. Information ska vara tillgänglig och öppenhet råda.

Frivilligutredningens förslag om slopande av organisationsstödet saknar också stöd i Folkrorelseutredningen, som i betänkandet ”Rörelser i tiden” (SOU 2007:66) framhåller, att organisationsbidrag bidrar till den grund av långsiktigt inriktad kärnverksamhet som varje självständig organisation vilar på. Det är enligt den utredningen en förutsättning för att andra typer av bidrag – verksamhetsbidrag och uppdragsersättningar – ska fungera väl.

Civilt försvarförbundet har uppfattat, att flera inom Regeringskansliet bedömer att det finns för många försvarsorganisationer, för många kanslier, för många generalsekreterare etc. Hur utbredd den uppfattningen är vet vi inte. Däremot vet vi att det inte är en angelägenhet för staten, att ha en mening om. Om organisationerna ska förbli självständiga, eller om de ska gå samman, om än de stöds ekonomiskt av staten, är det endast en fråga för organisationerna själva.

Flera av de frivilliga försvarsorganisationerna har tillkommit på initiativ av staten eller med statens aktiva medverkan. Uppgiften i samhället innebär – något tillspetsat uttryckt – att medborgare frivilligt och mot ingen eller blygsam ekonomisk ersättning ska ge sin tid och sitt engagemang åt krig, olyckor och mänskliga katastrofer. Riksdag och regering bör fundera över människornas motiv för att göra detta och om inte det är värt deras stöd. _

Att människor kan och vill ”hjälpa till” vet vi redan. Men människor vill också vara delaktiga och ha påverkansmöjligheter. Den samlade erfarenheten i Sverige, liksom i många andra demokratiska länder med en väl fungerande idéburen verksamhet är entydig: Ideella organisationer mår bäst av, och åstadkommer störst samhällsnytta, om de får organisera sig själva. Civilförsvarsförbundet motsätter sig därför starkt utredningens förslag, att ”en av staten utsedd person eller delegation” ska hantera organisationsfrågor för idéburna organisationer, även om det skulle ske tillsammans med organisationerna.

När de gäller uppdragen till de frivilliga försvarsorganisationerna konstaterar Frivilligutredningen, att organisationernas förmåga att leverera dessa varierar högst väsentligt. Det är givetvis otillfredsställande. Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) måste därför, utifrån sina uppdrag, se till att uppställda krav på att överenskomna volymer och kvaliteter levereras. Som en del av detta anser Civilförsvarsförbundet, att staten och de ideella organisationerna måste komma överens om gemensamma villkor för sin samverkan enligt den modell som har skett när det gäller de sociala organisationerna. Dessa gemensamma villkor måste formuleras och fastställas på en nivå ovanför myndighetsnivån, eftersom det ytterst handlar om relationen mellan staten och andra samhällsaktörer. Dessutom handlar det om ett övergripande förhållningssätt dem emellan, som sedan ska vara vägledande för umgänget mellan olika myndigheter och frivilligorganisationerna.

Utredningens förslag om system för att ”försörja” myndigheter m.fl. med frivillig kompetens (6.2)

Civilförsvarsförbundet ifrågasätter starkt utredningens förslag, att all registerhållning av avtalsbunden personal ska handhas av staten. Civilförsvarsförbundet har redan idag ett webbaserat resursregister, som innehåller såväl personella som materiella resurser som på frivillig basis ställs till förfogande för krishanteringssuppgifter. Detta register är en integrerad del av arbetet med de frivilliga resursgrupper, FRG, som Civilförsvarsförbundet bygger upp och utvecklar i linje med krishanteringssystemet. Med våra praktiska erfarenheter är vi övertygade om att den registerlösning, som Frivilligutredningen istället föreslår, kommer att kosta betydligt mer än vårt system – utan att det leder till någon påtagligt större skillnad i kvalitet och ändamålsenlighet. Enligt Civilförsvarsförbundet bör regeringen pröva om inte denna registeruppgift istället kan överlätas på frivilligorganisationer.

Utredningens förslag om kriterier för att omfattas av regelverket om frivillig försvarsorganisation (7.2)

Se 5.1.

Utredningens förslag om system för den statliga finansieringen av de frivilliga försvarsorganisationerna (8.2)

Civilförsvarsförbundet hänvisar till de synpunkter som redan framförts i detta remissvar gällande statlig finansiering under punkten 5.1.

Vi vill dock understryka vår upplevelse av att det finns ett ovanifrån-perspektiv i utredningen, som enligt förbundet inte stämmer överens med det perspektiv som enligt riksdagsbeslutet år 2002 ska genomsyra samhällets krishanteringssystem. I riksdagens beslut har kommunerna en grundläggande funktion i krishanteringen. Eftersom det är väl känt att alla händelser i Sverige, som drabbar människor, alltid inträffar i en kommun och påverkar en, flera eller kanske alla kommuner. Människor bor och vistas i kommunerna, som därför borde ha en samordnande roll när det gäller frivilliga förstärkningsresurser inom samhällsskyddet och krisberedskapen, oavsett om det är kommunen eller en statlig myndighet som har ansvaret för en krishanteringssuppgift. Kommunerna skulle i denna lösning försörja också statliga myndigheter med frivilliga förstärkningsresurser. Civilförsvarsförbundet föreslår att en sådan lösning studeras närmare.

Genom den lösning, som Civilförsvarsförbundet här skisserar, menar vi, att flexibiliteten i resursutnyttjandet ökar samtidigt som risken för suboptimeringar minskar. Lösningen skulle bland annat innebära att länsstyrelserna, tillsammans med kommunerna, tar med frivilligresurserna i sin gemensamma planering för geografiskt områdesansvar i både kommuner och län. Länsstyrelsen får på så sätt kännedom om FRG-resursen i länet och kan även medverka till att denna vid behov används över kommun- och myndighetsgränser beroende på var den gör störst nytta.

Civilförsvarsförbundet vill också påminna om att förbundet varit kritiskt mot nuvarande system för fördelning av organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer, vilket infördes år 2004. Redan från början redovisade förbundet allvarliga betänkligheter mot systemet. År 2007 beskrevs det som ”obsolet och kontraproduktivt” av Försvarsmakten och Krisberedskapsmyndigheten. Civilförsvarsförbundet har i samarbete med Svenska Blå Stjärnan och Svenska Lottakåren utarbetat ett koncept för en ny fördelningsgrund för organisationsstöd. Förslaget har tidigare tillställts såväl Försvarsdepartementet som utredningen och medföljer som **bilaga 1** till detta remissvar. Civilförsvarsförbundet förordar att regeringen låter detta koncept ligga till grund för en ny och flexibel fördelningsgrund för organisationsstöd.

Utredningens förslag om sammanhanget mellan frivilligförsvarets struktur och det offentliga bidragssystem (9.2)

Synpunkter på den nu aktuella remissen ska vara Regeringskansliet tillhanda senast den 15 februari 2009 för att utredningen därefter ska beredas vidare och beslutas. Om beslutet i dess helhet ska avfattas av regeringen eller på något sätt underställas riksdagen, vilket är rimligt med hänsyn till det svenska frivilligförsvarets bakgrund, funktion idag och framtida möjligheter, vet vi inte. Besked om nya villkor torde knappast kunna lämnas till dagens frivilliga försvarsorganisationer tidigare än nära årsskiftet 2009/2010. Med hänsyn till organisationsstödet mycket stora betydelse innebär det en oanständigt kort tid för att påbörja omställning och anpassning till nya villkor. Civilförsvarsförbundet menar att en sådan radikal omläggning, generellt sett kräver ett års förvarning, även om den skulle ske med en etappvis övergång till en annan finansieringslösning. Svensk frivillig försvarsverksamhet förtjänar en sådan behandling.

Utredningens förslag om nytt förmånssystem till hemvärns- och frivilligpersonal (10.2)

Regeringen bör även i detta sammanhang pröva om det är kostnadseffektivt och av andra tungt vägande skäl eftersträvansvärt, att militärt försvar likställs med den civila krisberedskapen eller tvärtom. Det finns rimliga skillnader mellan det militära försvaret och den civila krisberedskapen, som motiverar att lösningarna kan se olika ut.

Utredningens förslag om sammanhang mellan Försvarsmaktens rekryteringssystem och frivilligförsvaret (11.1)

Civilförsvarsförbundet hänvisar till förbundets remissvar gällande Pliktutredningen (Fö2008/3223/MIL).

Utredningens förslag om frivilligförsvaret och ungdomsverksamhet (12.1)

Ideellt engagerade människor söker sig till sådan ideell verksamhet, som av dem själva upplevs som viktig och angelägen. Andra betydelsefulla faktorer är att man som individ ser vad man själv kan bidra med och att man har egna påverkansmöjligheter i verksamheten. För att lyckas rekrytera och behålla yngre människor i verksamheter är detta helt avgörande.

Civilförsvarsförbundets erfarenhet är att unga har ett allvarligt intresse för krishantering i Sverige och internationellt. De vill också göra egna insatser. Samtidigt möter de i dagens samhälle ett stort utbud av verksamhet och tekniska nyheter som sammantaget formar deras krav på hur organisationerna ska fungera. Ju snabbare utvecklingen går desto snabbare förändras deras krav på verksamhetens utformning. Det är dessa behov frivilligorganisationerna ska möta. Det är ett ytterligare skäl att säkerställa de värden som Civilförsvarsförbundet lyft fram under avsnitten 2.2, 3.2, 4.2 och 5.1.

Utredningens konsekvensbeskrivning (13)

Principer mår aldrig bra av att drivas in absurdum. Det gör Frivilligutredningen när den anger att Sveriges Kvinnliga Bilkårens Riksförbund och Svenska Lottakåren skulle kunna få problem i det ”nya” styrningssystemet, eftersom de endast tillämpar kvinnlig rekrytering (Kvinnliga bilkåren är för övrigt på gång att ändra sina stadgar i detta hänseende). Andelen kvinnor inom Försvarsmakten skulle sannolikt i detta avseende ha varit betydligt lägre, än den mycket låga andelen idag utgör av Försvarsmaktens militära personal, om inte dessa organisationer hade funnits.

Utredningens förslag om författningsfrågor (14)

Civilförsvarsförbundet har redovisat avvikande uppfattning mot flera av Frivilligutredningens förslag. På dessa områden avstyrker vi de författningsändringar som föreslås med de argument som tidigare redovisats. I övriga delar tillstyrker vi förslagen till förändring.

CIVILFÖRSVARSFÖRBUNDET

Sven Lindgren
Förbundsordförande

Anders M. Johansson
Generalsekreterare

1 bilaga